
Onderwerp

Schriftelijke vragen van de leden Martens en Poot inzake uithuwelijken in het buitenland

Aan het college van burgemeester en wethouders

Toelichting door vragenstellers:

Op 20 maart jl. verscheen op Omroep Brabant een bericht over de uithuwelijking van basisschoolleerlingen in het buitenland.¹ Volgens een docent, die lesgeeft aan kinderen van migranten, komt het voor dat meisjes tijdens schoolvakanties door hun ouders worden meegenomen naar het land van herkomst en daar worden achtergelaten en uitgehuwelijkt. Hierna zou terugkeer naar Nederland zeer lastig zijn.

Het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (LKHA) laat in reactie op het bericht weten dat er sprake is van een toename in het aantal meldingen over uithuwelijking in het buitenland, maar geeft aan geen signalen te hebben dat dit ook voorkomt onder basisschoolleerlingen.

Gezien het vorenstaande stellen ondergetekenden, beiden namens de fractie van de VVD, op grond van artikel 45 van het Reglement van orde voor de raad van Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen:

1. Hoeveel gevallen kent het college waarbij Amsterdamse kinderen en/of jonge vrouwen zijn uitgehuwelijkt in het buitenland? Kan het college aangeven of en zo ja, bij hoeveel gevallen er sprake was van meisjes met een basisschoolleeftijd?
2. Weet het college in welke landen deze huwelijken hebben plaatsgevonden?
3. Is het gelukt om deze kinderen of jonge vrouwen terug naar Nederland te halen? Zo ja, bij hoeveel gevallen is dit gelukt? Zo nee, wat belemmert de terugkeer?
4. In hoeverre is er bekend wie de ouders en medeplichtigen zijn? Zijn deze personen vervolgd? Zo ja, hoe?
5. Zijn er aanstaande ontvoeringen, achterlatingen en/of gedwongen huwelijken van Amsterdamse kinderen en/of vrouwen voorkomen? Zo ja, hoeveel?
6. Is het college van mening dat het voldoende zicht heeft op uithuwelijking van Amsterdamse meisjes en jonge vrouwen in het buitenland?
7. Bij welke instelling kan men een melding doen als er vermoedens zijn van een (aanstaande) ontvoering, achterlating en/of uithuwelijking?
8. Hoeveel meldingen zijn er hieromtrent gedaan in Amsterdam en hoe is er opvolging gegeven aan deze meldingen?
9. In hoeverre weten docenten waar zij vermoedens van ontvoering of uithuwelijking kunnen melden?
10. Kan het college uiteenzetten wat de gemeente en betrokken instanties momenteel ondernemen als het gaat om signalering, preventie en maatregelen tegen ontvoeringen, achterlatingen en uithuwelijken?

De leden van de gemeenteraad

C. Martens

M.C.G. Poot

¹ <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/2962958/Meisjes-van-12-worden-ontvoerd-verkocht-en-uitgehuwelijkt-juf-Kiet-trekt-aan-de-bel>

Jaar	2019
Afdeling	1
Nummer	1232
Datum indiening	29 maart 2019
Datum akkoord	college van b&w van 9 juli 2019
Publicatiedatum	10 juli 2019

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen van de leden Martens en Poot inzake het uithuwelijken in het buitenland.

Aan de gemeenteraad

Toelichting door vragenstellers:

Op 20 maart 2019 verscheen op Omroep Brabant een bericht over de uithuwelijking van basisschoolleerlingen in het buitenland.¹ Volgens een docent, die lesgeeft aan kinderen van migranten, komt het voor dat meisjes tijdens schoolvakanties door hun ouders worden meegenomen naar het land van herkomst en daar worden achtergelaten en uitgehuwelijkt. Hierna zou terugkeer naar Nederland zeer lastig zijn.

Het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (LKHA) laat in reactie op het bericht weten dat er sprake is van een toename in het aantal meldingen over uithuwelijking in het buitenland, maar geeft aan geen signalen te hebben dat dit ook voorkomt onder basisschoolleerlingen.

Gezien het vorenstaande hebben de leden Martens en Poot, beiden namens de fractie van de VVD, op grond van artikel 45 van het Reglement van orde voor de raad van Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen aan het college van burgemeester en wethouders gesteld:

1. Hoeveel gevallen kent het college waarbij Amsterdamse kinderen en/of jonge vrouwen zijn uitgehuwelijkt in het buitenland? Kan het college aangeven of en zo ja, bij hoeveel gevallen er sprake was van meisjes met een basisschoolleeftijd?

Antwoord

Voor beantwoording van deze vraag is uitvraag gedaan bij de afdeling Leerplicht van de Gemeente Amsterdam, bij Veilig Thuis Amsterdam-Amstelland, bij de Raad voor de Kinderbescherming en bij het Openbaar Ministerie Amsterdam-Amstelland. Leerlingenadministratie van scholen wordt niet gebruikt voor dit type informatie: deze is niet bedoeld om privacygevoelige gegevens te delen. De Koninklijke Marechaussee registreert het aantal vermoedens van kindontvoering of achterlating niet.

- a. De afdeling Leerplicht komt in actie als een leerling door school wordt gemeld omdat deze 16 uur of langer niet op school is verschenen. Leerplicht reageert op dit signaal van verzuim met een verzoek om op gesprek te komen, en later

¹ <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/2962958/Meisjes-van-12-woorden-ontvoerd-verkocht-en-uitgehuwelijkt-juf-Kiet-trekt-aan-de-bel>

een of meer huisbezoeken. Indien dit alles niet leidt tot contact, komt gedwongen achterlating van de leerling in het buitenland als mogelijke situatie in beeld. Dit beeld wordt versterkt als de betrokken leerling wel in het buitenland is, maar door de ouders/familie niet is uitgeschreven van de school (om geen argwaan te wekken). In de afgelopen 5 jaar is dit 1 keer voorgekomen. Dit betrof een gedwongen achterlating van een leerling bij familie in Zuid-Amerika, maar van uithuwelijking bleek geen sprake. Uithuwelijking kan ook worden vermoed indien een compleet gezin (r)emigreert, bijvoorbeeld naar het land van herkomst. Hierop heeft Leerplicht verder geen zicht of invloed.

- b. Bij Veilig Thuis kunnen meldingen gerelateerd aan achterlating en huwelijksdwang vanaf 1 januari 2019 apart worden ingezien. Veilig Thuis heeft vanaf 1 januari 2019 in Amsterdam-Amstelland 7 casussen achterlating en/of huwelijksdwang geregistreerd, waarvan 2 casussen met meisjes in de basisschoolleeftijd. Zie voor de opvolging van deze casussen vraag 8.
- c. Bij de Raad voor de Kinderbescherming worden deze gegevens niet bijgehouden in de systemen... Rondvraag in de organisatie levert geen cijfers op, waarschijnlijk is het sporadisch voorgevallen dat de Raad in Amsterdam een dergelijke zaak in onderzoek heeft gehad.
- d. Bij het Openbaar Ministerie Amsterdam-Amstelland worden deze gegevens niet bijgehouden in de systemen. Het Openbaar Ministerie houdt de strafzaken bij onder de overtreden wettelijke bepalingen en niet onder de termen achterlating en uithuwelijking. Er zijn dus geen cijfers over achterlating en uithuwelijking van zaken bij het Amsterdamse OM bekend. Het OM merkt hierbij terzijde op dat niet vaststaat of deze omstandigheden altijd strafbare feiten zijn/opleveren. Bovendien hebben de feiten plaatsgevonden in het buitenland, waar geen bevoegdheden liggen van het OM van Nederland.
- e. Ter aanvulling de *landelijke* cijfers: In 2018 heeft het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (LKHA) geen meldingen ontvangen van kind-huwelijken, waarbij het slachtoffer de *basisschoolleeftijd* had op het moment van de melding. Dit wil niet zeggen dat dit niet gebeurt. In 2018 heeft het LKHA 10 meldingen ontvangen van huwelijksdwang in het buitenland. In 4 gevallen betrof het een gedwongen huwelijk van een minderjarige. Daarvan zijn er 2 teruggekeerd naar Nederland. Niet bekend is, of zij hun partner meenamen. Het aantal meldingen van achtergelaten minderjarigen betrof 11 meldingen. Bij 3 meldingen is de minderjarige teruggekeerd naar Nederland en bij 5 meldingen is er geen achterlating vastgesteld.

2. Weet het college in welke landen deze huwelijken hebben plaatsgevonden?

Antwoord

In 1 geval wel, te weten een land in Zuid-Amerika. Hier was sprake van achterlating, niet van uithuwelijking.

3. Is het gelukt om deze kinderen of jonge vrouwen terug naar Nederland te halen? Zo ja, bij hoeveel gevallen is dit gelukt? Zo nee, wat belemmert de terugkeer?

Antwoord

Bij de casus in vraag 2 is dit gelukt.

4. In hoeverre is er bekend wie de daders en medeplichtigen zijn? Zijn deze personen vervolgd? Zo ja, hoe?

Antwoord

Bij de casus in vraag 2 was dit bekend. Hierbij was geen sprake van vervolging. Ter aanvulling en nuancering het volgende:

- Huwelijksdwang is in Nederland bij wet strafbaar (artikel 284 Wetboek van Strafrecht). Tot op heden is niemand vervolgd wegens het in Nederland afdwingen van een huwelijk. Veelal zijn er aarzelingen bij het slachtoffer om aangifte te doen. Ook het *voorbereiden* van een gedwongen huwelijk – het opzettelijk buiten of naar Nederland lokken van een persoon met het oogmerk die persoon te dwingen tot het aangaan van een huwelijk - is strafbaar (artikel 285c Wetboek van Strafrecht).
- Gedwongen huwelijken in Nederland en het buitenland zijn een schending van de mensenrechten zoals benoemd in VN-verdragen waaronder het VN-Vrouwenverdrag (CEDAW) en het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM). Nederland accepteert in het buitenland gesloten huwelijken van minderjarigen pas, als beide partners meerderjarig zijn en als zij in Nederland om erkenning van het huwelijk vragen. Doen zij dat niet, dan worden beide partners niet volgens de Nederlandse wet beschouwd al echtpaar.
- Ook ontvoering is strafbaar: Bij ontvoering brengt één gezaghebbende ouder het kind naar het buitenland, zonder de wettelijk vereiste instemming van de andere gezaghebbende ouder.
- Gezaghebbende ouders mogen hun kind achterlaten in het buitenland. Zij hebben daar het recht toe, omdat zij binnen wettelijke grenzen samen mogen bepalen hoe het kind (tot 18 jaar) wordt opgevoed en waar dat gebeurt. Dat kan dus ook in het buitenland zijn, terwijl de ouders zelf in Nederland wonen. Dat kan ook achterlating zijn tegen de wens van het kind in. Het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating zegt over strafbaarstelling hiervan het volgende: "Afhankelijk van de omstandigheden kan achterlating gelden als een vorm van kindermishandeling. Het hangt af van de manier waarop de achterlating is uitgevoerd en de omstandigheden waaronder het kind verblijft. Het is echter moeilijk de feiten boven tafel te krijgen. De ouders en het kind vertellen vaak tegenstrijdige verhalen. Contact leggen met het kind in het buitenland is sowieso lastig. Getuigen of bewijsmateriaal ontbreken. Het is nog moeilijker om dit bij de rechter 'wettelijk en overtuigend' te bewijzen. Strafrechtelijk vervolgen geldt dan ook als een uiterst middel. Eerst worden andere middelen ingezet om de veiligheid van het kind te garanderen en indien mogelijk indringende gesprekken met ouders. Maar ook het voorbereiden en nemen van civielrechtelijke jeugdbeschermingsmaatregelen (ondertoezichtstelling, in het uiterste geval een voogdijmaatregel)."
- Ouders zijn wel strafbaar als ze hun kind in het buitenland achterlaten zonder ontheffing van de leerplicht aan te vragen. De leerplichtambtenaar maakt dan een proces-verbaal op. De rechter kan de ouders een gevangenisstraf van ten hoogste een maand of een geldboete opleggen.

5. Zijn er aanstaande ontvoeringen, achterlatingen en/of gedwongen huwelijken van Amsterdamse kinderen en/of vrouwen voorkomen? Zo ja, hoeveel?

Antwoord

Zie hiervoor vraag 8. In 1 geval is in 2019 mogelijke uithuwelijking in het buitenland van een minderjarige gemeld bij Veilig Thuis. Hierop zijn veiligheidsvoorwaarden geformuleerd en is vervolghulp ingezet. Omdat deze melding nog wordt gemonitord, is nog niet met zekerheid te zeggen of hiermee een mogelijke uithuwelijking is voorkomen.

6. Is het college van mening dat het voldoende zicht heeft op uithuwelijking van Amsterdamse meisjes en jonge vrouwen in het buitenland?

Antwoord

Het zicht hierop is onvoldoende. Indien een aanstaande achterlating /uithuwelijking tijdig wordt gesignaleerd en gemeld, is er wel zicht op. Maar na een vertrek naar het buitenland zonder dat melding is gedaan bij Veilig Thuis of de politie, is het zicht op achterlating/uithuwelijking zeer moeilijk. Dit hangt samen met het feit dat achterlating in het buitenland met goedvinden van beide ouders in beginsel geen vorm van (strafbare) kindermishandeling is. En indien hiervan wel sprake is of lijkt, is het aantonen hiervan uiterst moeilijk. Het gaat derhalve om een vaak onzichtbaar probleem. De focus van beleid dient zich daarom te richten op preventie en voorlichting, op tijdige signalering in het onderwijs en door naasten, en de beschikbaarheid en bereikbaarheid voor meldingen bij Veilig Thuis.

7. Bij welke instelling kan men een melding doen als er vermoedens zijn van een (aanstaande) ontvoering, achterlating en/of uithuwelijking?

Antwoord

Bij vermoedens van uithuwelijking in het buitenland worden door onderwijsmedewerkers (evenals andere beroepskrachten), net als bij andere signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling, de stappen van de meldcode kindermishandeling gevolgd. Het doorlopen van de stappen kan resulteren in een melding aan Veilig Thuis. Veilig Thuis krijgt alle meldingen binnen en heeft de radarfunctie met betrekking tot huiselijk geweld en kindermishandeling. Er is ook melding mogelijk bij het bij het landelijke expertisecentrum Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating. In acute situaties kan de politie worden gebeld.

8. Hoeveel meldingen zijn er hieromtrent gedaan in Amsterdam en hoe is er opvolging gegeven aan deze meldingen?

Antwoord

Zie vraag 1b: Het betreft in 2019 in totaal 10 meldingen in 7 casussen (5 casussen met 1 melding, 1 casus met 2 meldingen en 1 casus met 3 meldingen).

- 2 casussen leidden tot veiligheidsvoorwaarden en vervolghulpverlening (1 vanwege mogelijke huwelijksdwang en 1 zonder huwelijksdwang).
- 1 casus leidde tot onderzoek door Veilig Thuis (met als conclusie: geen huwelijksdwang bij afsluiten).

- 4 casussen zijn overgedragen aan het sociaal wijkteam of huishouden zelf (de veiligheidsbeoordeling bracht geen ernstige situatie aan het licht).
- Bij geen van deze 7 casussen was sprake van achterlating bij afsluiten.
- Bij 2 casussen was sprake van een meisje in de basisschoolleeftijd, 1 in Amstelveen en 1 in Ouder-Amstel. In Amsterdam zijn er geen meldingen geweest van meisjes in de basisschoolleeftijd.

9. In hoeverre weten docenten waar zij vermoedens van ontvoering of uithuwelijking kunnen melden?

Antwoord

- Alle scholen zijn gehouden aan de toepassing van de Wet verbeterde Meldcode. Deze strekt zich uit tot alle specifieke geweldsvormen, waaronder huwelijksdwang en achterlating.
- Veilig Thuis stuurt vlak voor de zomervakantie alle scholen een brief-mailing om scholen alert te maken op huwelijksdwang en achterlating. (In de periode voorafgaand aan de start van Veilig Thuis in 2015 stuurde Leerplicht alle scholen een dergelijke brief.)
- Veilig Thuis heeft een aparte signaalkaart voor alle specifieke geweldsvormen en ook op dit onderwerp. De signaalkaart beschrijft signalen van mogelijke / aanstaande huwelijksdwang en achterlating, mogelijkheden voor betrokkenen om zelf te handelen (en in welke situaties juist niet), de stappen van de meldcode, en de contactgegevens van Veilig Thuis.

10. Kan het college uiteenzetten wat de gemeente en betrokken instanties momenteel ondernemen als het gaat om signalering, preventie en maatregelen tegen ontvoeringen, achterlatingen en uithuwelijken?

Antwoord

- In algemene zin is het aantal meldingen vanuit Leerplicht bij Veilig Thuis zeer gering (3 meldingen in de afgelopen 3 jaar). Veilig Thuis organiseert dit najaar een bijeenkomst om de verbinding met Leerplicht verder aan te halen.
- In het programma 'Geweld Hoort Nergens Thuis' hebben de minister van VWS en de minister voor Rechtsbescherming aangekondigd een nadere verkenning te starten over eventueel te nemen maatregelen tegen schadelijke traditionele praktijken. In de afgelopen periode is samen met de ministeries van BZ, OCW en SZW en expertsessie georganiseerd met de betrokken veldpartijen zoals de politie, LKHA, GGD GHOR Nederland, Movisie, Veilig Thuis en Femmes for Freedom. Tijdens deze sessie is ook gesproken over een onderzoek naar aanvullend instrumentarium, waaronder wettelijke instrumenten voor het tegengaan van huwelijksdwang en achterlating. In de komende periode worden de uitkomsten van deze sessie, in goede samenwerking met de veldpartijen, verder uitgewerkt in concrete acties en maatregelen. Deze zullen worden opgenomen in de Amsterdamse uitvoeringsagenda bij het nieuwe Regioprogramma Huiselijk geweld en Kindermishandeling 2020-2025. Dit programma komt in het voorjaar van 2020 in de raad.

Jaar 2019
Afdeling 1
Nummer 1232
Datum 10 juli 2019

Gemeente Amsterdam
Gemeentebblad
Schriftelijke vragen, vrijdag 29 maart 2019

R

Burgemeester en wethouders van Amsterdam

Femke Halsema, burgemeester

Peter Teesink, secretaris